

Opinia
Prezesa Agencji Oceny Technologii Medycznych
nr 23/2012 z dnia 12 marca 2012
o projekcie programu zdrowotnego
„Profilaktyka chorób jamy ustnej i ich powikłań” w ramach
programu zdrowotnego „FLC – Profilaktyka w ciąży”
realizowanym przez województwo Dolnośląskie

Po zapoznaniu się z opinią Rady Przejrzystości wydaję pozytywną opinię o projekcie programu zdrowotnego „Profilaktyka chorób jamy ustnej i ich powikłań” w ramach programu zdrowotnego „FLC – Profilaktyka w ciąży” realizowanego przez województwo dolnośląskie.

Przedmiot opinii

Niniejsza opinia dotyczy programu „Profilaktyka chorób jamy ustnej i ich powikłań” w ramach programu zdrowotnego „FLC – Profilaktyka w ciąży” realizowanego przez Urząd Marszałkowski województwa dolnośląskiego. Główne cele (odnoszą się do nadrzędnego programu zdrowotnego – „FLC – Profilaktyka w ciąży”) to: zmniejszenie umieralności i poprawa stanu zdrowia noworodków, zmniejszenie umieralności i poprawa stanu zdrowia ciężarnych oraz zwiększenie efektywności wykorzystania środków publicznych przeznaczonych na opiekę zdrowotną. Populację programu stanowić będą kobiety ciężarne zamieszkałe w woj. dolnośląskim. Będzie on realizowany w latach 2012-2015. Całkowity koszt 4-letniego przesiewowego programu wykrywania wad serca w okresie prenatalnym oraz profilaktycznej opieki nad ciężarną dla mieszkańców woj. dolnośląskiego wynosi 15 675 000 zł.

Problem zdrowotny

Zdrowie i higiena jamy ustnej w okresie ciąży ma niezmiernie ważne znaczenie dla rozwoju dziecka jak i stanu uzębienia po okresie ciąży i karmienia u kobiety. W trakcie ciąży zachodzą zmiany, które mogą predysponować do postępu próchnicy u kobiety. Zmienione śluzówki są wrażliwsze na urazy, częste wymioty ciężarnych sprzyjają odwapnieniu zębów. Rozwijający się organizm dziecka konsumuje dodatkowe ilości witamin i wapnia.

Niewyleczone choroby jamy ustnej stanowią ogniska zakażenia będące zagrożeniem dla życia matki, płodu i później noworodka. Szczególnie ważne jest uwrażliwienie kobiet na konieczność dbania o higienę jamy ustnej, właściwe odżywianie. Mała dostępność do świadczeń, zaniedbania z okresu dzieciństwa i niedostateczne zainteresowanie tym problemem zdrowotnym w okresie ciąży powodują, że stan uzębienia rodzących kobiet ciągle oceniany jest jako niedostateczny. Jednym z jego powodów jest powszechne przekonanie, że w czasie ciąży nie można leczyć zębów.

Alternatywne świadczenia

Nie dotyczy

Wnioski z oceny przeprowadzonej przez Agencję

Program ma być realizowany w okresie 2012–2015 roku i skierowany jest do wszystkich kobiet w ciąży po 20 tyg. ciąży zamieszkujących na terenie woj. dolnośląskiego, w którym rocznie rodzi się ok. 30 000 dzieci. W pierwszym roku realizacji programu zostanie nim objętych ok. 5% wszystkich ciężarnych, w czwartym już 40%.

Przedmiotowy program „Profilaktyka chorób jamy ustnej i ich powikłań” stanowi integralną część programu zdrowotnego „FLC – Profilaktyka w ciąży”. Pozostałe programy w ramach „FLC – Profilaktyka w ciąży” to: „Przesiewowy program wykrywania wad serca w okresie prenatalnym”, „Prewencja chorób uzależnionych (nikotynizm, alkoholizm, narkomania)”, „Wykrywanie depresji ciężarnych”, „Profilaktyka chorób internistycznych w ciąży” oraz „Poprawa sposobu żywienia ciężarnych”.

Interwencje zaproponowane w projekcie obejmują: badanie stomatologiczne, instruktaż w zakresie higieny jamy ustnej oraz usunięcie złogów nazębnych. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości, kobiety zostaną skierowane na dalsze leczenie stomatologiczne, które najprawdopodobniej będzie odbywać się w ramach Narodowego Funduszu Zdrowia.

Zgodnie z wytycznymi okres okołoporodowy jest dogodnym czasem do edukacji i przeprowadzania leczenia stomatologicznego u oczekujących matek. Pracownicy służby zdrowia zajmujący się ciężarnymi powinni edukować kobiety w zakresie zdrowia jamy ustnej nie tylko ich samych, ale również o dziecku oraz uświadamiać im istotność koniecznego leczenia w trakcie ciąży i skierować na ewentualne leczenie.. Najbezpieczniejszy czas na leczenie zębów w ciąży to drugi trymestr ciąży lub czas między 14–20 tyg. ciąży. Mimo to, leczenie może być wykonywane bezpiecznie w każdym momencie ciąży. Należy zachęcać kobiety do kontynuowania opieki dentystycznej i utrzymania zdrowia jamy ustnej w okresie połogu oraz w czasie późniejszym. Zgodnie z zaleceniami, przedmiotowy program powinno rozszerzyć się o edukację w zakresie dbania o higienę jamy ustnej ciężarnej oraz narodzonego dziecka i prawidłowych nawyków żywieniowych. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 23 września 2010 roku w sprawie standardów postępowania oraz procedur medycznych przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych z zakresu opieki okołoporodowej sprawowanej nad kobietą w okresie fizjologicznej ciąży, fizjologicznego porodu, połogu oraz opieki nad noworodkiem oraz zgodnie z załącznikiem 1 do Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 30 sierpnia 2009 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu leczenia stomatologicznego interwencje zaproponowane w programie tj. badanie stomatologiczne, instruktaż w zakresie higieny jamy ustnej, usunięcie złogów nazębnych są świadczeniami gwarantowanymi. Zatem interwencje zaproponowane w projekcie programu powielają się ze świadczeniami gwarantowanymi. Jednak ich realizacja może wpłynąć na zwiększenie dostępności kobiet ciężarnych do tych świadczeń. Program skierowany jest do kobiet ciężarnych z całego województwa dolnośląskiego; początkowo miejsce jego realizacji będzie zlokalizowane we Wrocławiu – co może utrudnić uczestnictwo kobiet z odległych miejscowości woj. dolnośląskiego. W projekcie brakuje informacji, czy realizatorzy programu zostaną wybrani w drodze otwartego konkursu ofert. Program dotyczy profilaktyki chorób jamy ustnej i zakłada monitorowanie w zakresie liczby kobiet uczestniczących w programie oraz analizę stanu uzębienia ciężarnych.

Szeroki zakres informowania o programie wydaje się zapewnić szerokie spektrum odbioru objętych nim działań. W projekcie programu ogólnie określono warunki, jakie musi spełniać

realizator, zarówno w zakresie kadry medycznej jak i niezbędnego wyposażenia/sprzętu. Przedmiotowy program będzie finansowany z budżetu Urzędu Marszałkowskiego województwa dolnośląskiego. W projekcie przedstawiono budżet na poszczególne lata realizacji, jednak nie podano kosztów jednostkowych poszczególnych programów realizowanych w ramach „FLC – Profilaktyka w ciąży”, zatem nie wiadomo jaka część całkowitego budżetu została zabezpieczona na program „Profilaktyka chorób jamy ustnej i ich powikłań”.

W wytycznych klinicznych dotyczących problematyki higieny jamy ustnej u kobiet ciężarnych oraz nowonarodzonego dziecka podkreśla się wpływ stanu zdrowia jamy ustnej kobiety ciężarnej na przebieg ciąży i rozwój płodu. Ponadto podkreśla się, że położne są osobami, które powinny przekazywać wiedzę dotyczącą dbania o higienę jamy ustnej w ciąży. Wszyscy pracownicy ochrony zdrowia powinni zalecać kobietom ciężarnym dbanie o higienę jamy ustnej. Opieka dentystyczna w trakcie ciąży jest skuteczna i bezpieczna, ponadto wykonanie zdjęcia RTG w celu diagnostyki stanu uzębienia jest bezpieczne w pierwszym trymestrze ciąży. Powinno zalecać się matkom szczotkowanie zębów 2 razy dziennie z zastosowaniem pasty z fluorem, ograniczenie spożywania produktów wysokocukrowych, spożywanie wody lub mleka odtłuszczonego, a unikanie napojów bogatych w węglowodany, spożywanie owoców, zamiast soków owocowych. W odniesieniu do higieny jamy ustnej noworodka, pracownicy ochrony zdrowia powinni zalecać matkom oczyszczanie jamy ustnej dziecka po karmieniu (w szczególności wzdłuż linii dziąseł) przy pomocy miękkiej szczoteczki, unikanie usypiania dziecka z podawaniem butelki zawierającej napoje inne, niż woda, unikanie przenoszenia śliny np. poprzez próbowanie pokarmu przygotowanego dla dziecka jego łyżeczką. Po ukończeniu 6 i 12 miesiąca życia zalecane jest odbycie z dzieckiem wizyty u stomatologa.

Biorąc pod uwagę powyższe argumenty, wydaję opinię jak na wstępie.

Tryb wydania opinii

Opinię wydano na podstawie art. 48 ust. 2a ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, z uwzględnieniem raportu „Profilaktyka chorób jamy ustnej i ich powikłań” w ramach programu zdrowotnego „FLC – Profilaktyka w ciąży.” realizowanym przez województwo Dolnośląskie, nr: AOTM-OT-441-122/2011, Warszawa, marzec 2012 i aneksów „Programy profilaktyki próchnicy i poprawy stanu zdrowia jamy ustnej u dzieci przedszkolnych i szkolnych – wspólne podstawy oceny”, Aneks do raportów nr: AOTM-OT-441-86/2011, AOTM-OT-441-91/2011, AOTM-OT-441-112/2011, AOTM-OT-441-146/2011, AOTM-OT-441-169/2011 Warszawa, luty 2012 oraz „Programy edukacji przedporodowej (szkoły rodzenia) – wspólne podstawy oceny” Aneks do raportów nr: AOTM-OT-441-122/2011 i AOTM-OT-441-146/2011 Warszawa marzec 2012.